บทที่ 4
เครื่องมือที่รัฐใช้ในการควบคุมดูแลธุรกิจประกันภัย

1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 20 ว่าด้วยประกันภัย มาตรา 861-897
   (The Civil and Commercial Code Book III Title xx Insurance Sections 861 - 897)
2. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535
   [The Protection for Moter Vehicle Accident Victims Act B.E. 2535 (1992)]
3. พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535
   [The Non-Life Insurance Act B.E. 2535 (1992)]
4. พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535
   [The Life Insurance Act B.E. 2535 (1992)]

1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 20 ว่าด้วยประกันภัย (มาตรา 861-897)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติเรื่องที่เกี่ยวกับการประกันภัยไว้รวม 36 มาตรา ตั้งแต่มาตรา 861 ถึงมาตรา 897 ซึ่งสามารถพิจารณาแยกเป็น 3 หมวด ได้แก่

หมวด 1 สัญญาประกันภัย

หมวด 2 การประกันวินาศภัยและภัยค้ำจุน

หมวด 3 การประกันชีวิต

ทั้งนี้มีสาระสำคัญโดยสรุปได้ดังนี้

หมวด 1 สัญญาประกันภัย

1) ความหมาย

สัญญาประกันภัย หมายถึง สัญญาที่บุคคลคนหนึ่งคือผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่บุคคลหนึ่งซึ่งพึงได้รับคือ ผู้รับผลประโยชน์ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้นหรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคตดังได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งคือผู้เอาประกันภัยตกลงจะส่งเงินที่เรียกว่าเบี้ยประกันภัยให้เป็นค่าตอบแทนแก่ผู้รับประกันภัย ทั้งนี้ผู้รับประโยชน์และผู้เอาประกันภัยจะเป็นบุคคลเดียวกันหรือไม่ก็ได้

สัญญาประกันภัยตามความหมายข้างต้น สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

(1) สัญญาประกันวินาศภัย หมายถึง สัญญาประกันภัยที่ผู้รับประกันภัยตกลงจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องเกิดวินาศภัยขึ้นเช่น การประกันอัคคีภัยของห้างสรรพสินค้า เมื่อห้างสรรพสินค้านั้นถูกไฟไหม้ ผู้รับประกันภัยจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ตามความเสียหายจริงที่เกิดขึ้น

(2) สัญญาประกันชีวิต หมายถึง สัญญาประกันภัยที่ผู้รับประกันภัยตกลงจะชดใช้เงินจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นจำนวนที่แน่นอนให้ในกรณีที่ได้เกิดเหตุอย่างอื่นในอนาคตดังได้ระบุไว้ในสัญญา

2) ลักษณะสัญญาประกันภัย

2.1) ส่วนได้เสีย

ผู้เอาประกันภัยตามสัญญาประกันภัยต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียในเหตุแห่งการประกันภัย ซึ่งหมายความว่าผู้เอาประกันภัยจะต้องเสียประโยชน์หรือเสียหายจากการที่วัตถุที่เอาประกันภัยถูกทำลายหรือได้รับความเสียหาย มิเช่นนั้นแล้วจะไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างใด

2.2) การลดเบี้ยประกันภัย

ในการทำสัญญาประกันภัยนั้น หากผู้รับประกันภัยได้พิจารณากำหนดเบี้ยประกันภัยในอัตราสูงอันเนื่องจากสภาพความเสี่ยงภัยที่สูงกว่าความเสี่ยงภัยในระดับปกติแล้ว เมื่อสภาพความเสี่ยงภัยได้ลดลงในภายหน้า ผู้เอาประกันภัยก็สามารถที่จะขอลดเบี้ยประกันภัยได้ตามส่วน

2.3) หลักการสุจริตอย่างยิ่ง

(1) ในการทำสัญญาประกันภัย ถ้าผู้เอาประกันภัยไม่เปิดเผยข้อเท็จจริงซึ่งเป็นสาเหตุที่หากผู้รับประกันภัยทราบจะพิจารณาเพิ่มอัตราเบี้ยประกันภัยให้สูงขึ้นหรือปฏิเสธที่จะรับประกันภัยดังกล่าว หรือผู้เอาประกันภัยแจ้งข้อความที่เป็นเท็จซึ่งทำให้ผู้รับประกันภัยเข้าใจผิดและตกลงรับประกันภัยโดยกำหนดเบี้ยประกันภัยในอัตราปกติแล้ว กฎหมายกำหนดให้สัญญาดังกล่าวเป็นโมฆียะ และกฎหมายได้กำหนดอีกว่าถ้าผู้รับประกันภัยทราบถึงเหตุข้างต้นเมื่อใด ก็ให้สิทธิบอกล้างได้ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ผู้รับประกันภัยทราบหรือภายในห้าปีนับแต่วันทำสัญญา

(2) จากการทำสัญญาประกันภัยตามกรณีในข้อ (1) ถ้าผู้รับประกันภัยสามารถทราบถึงการไม่เปิดเผยข้อเท็จจริงหรือถ้อยแถลงที่เป็นเท็จของผู้เอาประกันภัยได้ โดยใช้ความระมัดระวังที่จะพิจารณาพึงเช่นวิญญูชนสามารถกระทำได้แล้วละก็ กฎหมายระบุให้สัญญาดังกล่าวมีความสมบูรณ์

2.4) สัญญาประกันภัยต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ

สัญญาประกันภัยเป็นสัญญาที่เกิดจากการตกลงของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายโดยคู่สัญญาสามารถตกลงทำสัญญาประกันภัยได้โดยวาจาก็ถือได้ว่าสัญญามีความสมบูรณ์แล้ว ทั้งนี้เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินงานด้านธุรกิจ แต่กฎหมายก็ได้กำหนดไว้ว่าสัญญาประกันภัยนั้นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิด

(ผู้รับประกันภัย) จึงจะสามารถฟ้องร้องบังคับคดีในชั้นศาลได้ ดังนั้นจึงได้มีการกำหนดให้ส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยซึ่งระบุเนื้อความต้องตามสัญญาประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยฉบับหนึ่ง โดยในกรมธรรม์ประกันภัยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(1) วัตถุที่เอาประกันภัย

(2) ภัยใดซึ่งผู้รับประกันภัยรับเสี่ยง

(3) ราคาแห่งมูลประกันภัย ถ้าหากได้กำหนดกันไว้

(4) จำนวนซึ่งเอาประกันภัย

(5) จำนวนเบี้ยประกันภัย และวิธีส่งเบี้ยประกันภัย

(6) ถ้าหากสัญญาประกันภัยมีกำหนดเวลา ต้องลงเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดไว้ด้วย

(7) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้รับประกันภัย

(8) ชื่อหรือยี่ห้อของผู้เอาประกันภัย

(9) ชื่อของผู้รับประโยชน์ถ้าจะพึงมี

(10) วันทำสัญญาประกันภัย

(11) สถานที่และวันที่ได้ทำกรมธรรม์ประกันภัย

2.5) สัญญาประกันภัยทางทะเล

สัญญาประกันภัยทางทะเลนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายทะเล

หมวด 2 การประกันวินาศภัยและภัยค้ำจุน

ส่วนที่ 1 การประกันวินาศภัย

1) ความหมาย

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 869 ได้บัญญัติไว้ว่า อันคำว่า "วินาศภัย" ในหมวดนี้ท่านหมายรวมเอาความเสียหายอย่างใด ๆ บรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้ ดังนั้นความเสียหายในลักษณะของวินาศภัยตามที่กฎหมายบัญญัติดังกล่าวข้างต้น จึงต้องเป็นความเสียหายที่สามารถประเมินค่าหรือตีราคาเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนได้

2) ลักษณะการประกันวินาศภัย

2.1) การประกันภัยหลายราย

(1) ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยได้ทำสัญญาประกันวินาศภัยกับผู้รับประกันภัยมากกว่าหนึ่งรายในทรัพย์สินอันเดียวกัน (ซึ่งจะเป็นทรัพย์สินจำนวนเดียวหรือจำนวนหนึ่งที่มีหลายชิ้นรวมกันก็ได้) สำหรับความเสี่ยงในภัยเดียวกันและเพื่อประโยชน์อันเดียวกัน โดยจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยรวมกันทั้งหมดนั้นท่วมจำนวนที่วินาศจริงไซร้ เมื่อเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินนั้น กฎหมายได้กำหนดไว้ชัดเจนให้ผู้เอาประกันภัยสามารถได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยดังกล่าวรวมไม่เกินจำนวนค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริงโดยแยกพิจารณาเป็นสองกรณีดังนี้

(1.1) กรณีประกันภัยหลายรายพร้อมกัน

ถ้าสัญญาประกันภัยทุกฉบับระบุวันทำสัญญาเป็นวันเดียวกัน กฎหมายให้ถือว่าสัญญาประกันภัยดังกล่าวเกิดขึ้นพร้อมกัน ฉะนั้นเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นให้ผู้รับประกันภัยทุกรายเฉลี่ยความรับผิดชอบในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามส่วนมากน้อยที่ได้รับประกันภัยไว้

<u>ตัวอย่าง 1</u> นายวินัยได้นำบ้านราคา 1,000,000 บาท ไปทำประกันอัคคีภัยไว้กับบริษัทประกันวินาศภัย 3 บริษัทในวันเดียวกัน โดยแยกจำนวนเงินเอาประกันภัยได้ดังนี้

บริษัท ก จำนวนเงินเอาประกันภัย = 200,000 บาท
บริษัท ข จำนวนเงินเอาประกันภัย = 300,000 บาท
บริษัท ค จำนวนเงินเอาประกันภัย = 500,000 บาท

ต่อมาบ้านหลังดังกล่าวถูกไฟไหม้ในระหว่างอายุสัญญาทั้ง 3 ฉบับ เสียหายบางส่วนประเมินได้เป็นเงิน 600,000 บาท ดังนั้นบริษัททั้งสามจะเฉลี่ยความรับผิดชอบในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามส่วนมากน้อยดังนี้

บริษัท ก จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวน = 2/10 X 600,000
= 120,000 บาท
บริษัท ข จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวน = 3/10 X 600,000
= 180,000 บาท

บริษัท ค จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวน = 5/10 X 600,000

= 300,000 บาท

ตัวอย่าง 2 นายวันชัยได้นำบ้านราคา 2,000,000 บาท ไปทำประกันอัคคีภัยไว้กับบริษัทประกันวินาศภัย 2 บริษัทในวันเดียวกัน โดยแยกจำนวนเงินเอาประกันภัยดังนี้

บริษัท ก จำนวนเงินเอาประกันภัย = 1,500,000 บาท

บริษัท ข จำนวนเงินเอาประกันภัย = 1,500,000 บาท

ต่อมาในระหว่างอายุสัญญาประกันภัยทั้ง 2 ฉบับ บ้านของนายวันชัยถูกไฟไหม้หมด บริษัท ก และ ข จะเฉลี่ยความรับผิดชอบในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง (ราคาประเมินของการสร้างบ้านหลังนี้ ณ วันที่เกิดความเสียหายเท่ากับ 2,000,000 บาท) ในสัดส่วน 1: 1 นั่นคือบริษัท ก และ ข จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนบริษัทละ 1,000,000 บาท (2,000,000/2)

(1.2) กรณีการประกันภัยหลายรายสืบเนื่องเป็นลำดับกัน

ถ้าสัญญาประกันภัยแต่ละฉบับระบุวันทำสัญญาแตกต่างกัน กฎหมายให้ถือว่าสัญญาประกันภัยดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นลำดับก่อนหลังตามวันที่ได้ระบุไว้ในสัญญา และเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นผู้รับประกันภัยที่ทำสัญญาเป็นรายแรกจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นลำดับแรก หากการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของผู้รับประกันภัยรายแรกไม่เพียงพอต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ก็ให้ผู้รับประกันภัยที่ทำสัญญาประกันภัยในลำดับต่อไปเป็นผู้รับผิดชอบส่วนที่เกินความรับผิดชอบของรายแรกเป็นลำดับก่อนหลัง จนกว่าจะคุ้มจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้น

ตัวอย่าง 3 จากตัวอย่าง 1 ในข้อ (1.1) ถ้านายวิชัยนำบ้านไปทำประกันอัคคีภัยกับบริษัทประกันวินาศภัยทั้ง 3 บริษัท เป็นลำดับก่อนหลังดังนี้

บริษัท ก เป็นลำดับแรก (1 ม.ค. 2539)

บริษัท ข เป็นลำดับที่สอง (10 ม.ค. 2539)

บริษัท ค เป็นลำดับที่สาม (20 ม.ค. 2539)

ดังนั้นเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นเป็นจำนวน 600,000 บาท บริษัททั้ง 3 จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นลำดับดังนี้

บริษัท ก ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวน 200,000 บาท
บริษัท ข ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวน 300,000 บาท
บริษัท ค ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวน 100,000 บาท

ตัวอย่าง 4 จากตัวอย่าง 2 ในข้อ (1.1) ถ้านายวันชัยนำบ้านไปทำประกันอัคคีภัยกับบริษัท ก ก่อนที่จะไปทำประกันกับบริษัท ข เป็นเวลา 1 เดือน เมื่อเกิดความเสียหายขึ้น บริษัท ก จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวน 1,500,000 บาท ส่วนบริษัท ข จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวน 500,000 บาท (2,000,000-1,500,000) ซึ่งเมื่อรวมการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของทั้ง 2 บริษัทแล้วจะไม่เกินความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง คือ 2,000,000 บาท

(2) ตามที่ได้มีการทำสัญญาประกันภัยมากกว่า 1 ราย ในข้อ (1) นั้น กฎหมายได้กำหนดว่า การสละสิทธิของผู้เอาประกันภัยที่มีต่อผู้รับประกันภัยรายใดรายหนึ่งนั้นจะไม่เป็นเหตุให้สิทธิและหน้าที่ของผู้รับประกันภัยรายอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ

(2.1) *กรณีของการประกันภัยหลายรายพร้อมกัน* ในกรณีของการประกันภัยหลายรายพร้อมกันนั้น หากมีผู้รับประกันภัยรายใดรายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยไม่ครบตามจำนวนที่ต้องรับผิดชอบแล้ว ผู้เอาประกันภัยดังกล่าวจะไม่สามารถเรียกร้องเอาส่วนที่ขาดของผู้รับประกันภัยรายนี้จากผู้รับประกันภัยรายอื่นได้ ทั้งนี้เพราะกฎหมายได้ระบุให้มีการเฉลี่ยความรับผิดชอบในค่าสินไหมทดแทนของผู้รับประกันภัยทั้งหลายในกรณีที่สัญญาเกิดขึ้นพร้อมกันอย่างชัดเจน

(2.2) กรณีของการประกันภัยหลายรายสืบเนื่องเป็นลำดับกันนั้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สรพล สุขทรรศนีย์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือของท่านว่า กฎหมายบัญญัติเฉพาะกรณีผู้รับประกันภัยรายแรกได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ไม่คุ้มความเสียหายก็ให้ผู้รับประกันภัยรายหลังรับผิด ฉะนั้นผู้เอาประกันภัยต้องเรียกร้องจากผู้รับประกันภัยตามลำดับ เมื่อเรียกร้องตามลำดับแล้ว หากผู้รับประกันภัยใช้ค่าทดแทนให้แม้จะไม่สามารถใช้ให้ครบถ้วนตามที่ตนต้องรับผิด ผู้รับประกันภัยคนถัดไปต้องรับผิดตามที่ตนรับประกันภัยไว้แล้วไปไล่เบี้ยจากผู้รับประกันภัยรายแรกได้[1]

อนึ่งสำหรับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีของการประกันภัยหลายรายนั้น ตามเงื่อนไขการรับประกันภัยข้อ 9 ในกรมธรรม์ประกันอัคคีภัยระบุว่า

"การเฉลี่ยความเสียหาย ถ้าในขณะที่เกิดการสูญเสียหรือการเสียหายขึ้นต่อทรัพย์สินซึ่งเอาประกันภัย และปรากฏว่าทรัพย์สินรายเดียวกันได้เอาประกันภัยไว้กับบริษัทอื่น จะเป็นโดยผู้เอาประกันภัยเองหรือบุคคลใดก็ตาม บริษัทจะรับผิดจ่ายค่าสินไหมทดแทนไม่เกินกว่าส่วนเฉลี่ยตามจำนวนเงินที่บริษัทได้รับประกันภัยต่อจำนวนเงินเอาประกันภัยทั้งสิ้น และไม่เกินกว่าจำนวนเงินที่บริษัทได้รับประกันภัยไว้ด้วย"

ดังนั้นด้วยเหตุแห่งความเสมอภาคกันและเป็นการกระจายส่วนแห่งความเสียหายอย่างเป็นธรรมในระหว่างผู้รับประกันภัย และเพื่อให้เป็นไปตามการตกลงตามเงื่อนไขที่ได้ระบุชัดในสัญญาประกันกันภัย ผู้รับประกันภัยที่มีส่วนรับผิดในความเสียหายทุกรายจะมาร่วมกันเฉลี่ยตามสัดส่วนของตน โดยไม่คำนึงว่าผู้รับประกันภัยเหล่านั้นจะได้รับประกันภัยไว้พร้อมกันหรือไม่[2]

2.2) การบอกเลิกสัญญาประกันภัย

ก่อนที่การเสี่ยงภัยจะเกิดขึ้น ผู้เอาประกันภัยมีสิทธิจะบอกเลิกสัญญาประกันภัยที่ได้ทำไว้กับผู้รับประกันภัยได้ แต่ผู้รับประกันภัยก็มีสิทธิจะได้รับเบี้ยประกันภัยเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของเบี้ยประกันภัยทั้งหมดที่ต้องชำระตามที่ได้ตกลงไว้ในสัญญา เช่น การประกันภัยสินค้าเพื่อวินาศภัยอันเกิดจากอุบัติเหตุในระหว่างการขนส่งทางทะเลนั้น ก่อนเรือจะออกจากท่าเรือต้นทางผู้เอาประกันภัยมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้โดยต้องชำระเบี้ยประกันภัยจำนวนครึ่งหนึ่งของเบี้ยประกันภัยทั้งหมดที่ต้องชำระเต็มอายุของสัญญาให้กับบริษัทประกันภัย

2.3) มูลประกันภัย

มูลประกันภัย หมายถึง มูลค่าของวัตถุที่เอาประกันภัยซึ่งจะเปลี่ยนแปลงได้เนื่องจากปัจจัย 2 ประการคือ ราคาวัตถุที่เอาประกันภัยนั้นเปลี่ยนแปลงหรือจำนวนของวัตถุที่เอาประกันภัยนั้นเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่ามูลประกันภัยมีส่วนสำคัญต่อการกำหนดจำนวนเงินเอาประกันภัย จำนวนเบี้ยประกันภัย และจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ชดใช้ให้ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง กฎหมายจึงได้ระบุเรื่องเกี่ยวกับมูลประกันภัยไว้เป็น 2 กรณี ดังนี้

(1) ในระหว่างอายุสัญญาประกันภัย ถ้ามูลประกันภัยได้ลดน้อยถอดลงไปมากไม่ว่าจะเป็นการลดลงในมูลค่าหรือจำนวนของวัตถุที่เอาประกันภัยก็ตาม กฎหมายกำหนดให้ผู้เอาประกันภัยสามารถที่จะขอลดจำนวนเงินที่เอาประกันภัยและลด

จำนวนเบี้ยประกันภัยได้ แต่จำนวนเบี้ยประกันภัยที่ลดลงนั้นจะมีผลในอนาคต ซึ่งหมายความว่าเบี้ยประกันภัยที่ลดลงจะถูกคำนวณโดยใช้เวลาเฉพาะช่วงที่เหลือของอายุสัญญาประกันภัย และมีผลบังคับภายหลังจากที่ผู้เอาประกันภัยได้ขอใช้สิทธิลดจำนวนเบี้ยประกันภัยแล้วเท่านั้น

(2) ในกรณีที่สัญญาประกันภัยได้มีการกำหนดราคาแห่งมูลประกันภัยไว้นั้น ผู้รับประกันภัยมีสิทธิที่จะขอลดจำนวนค่าสินไหมทดแทนได้ เมื่อมีการพิสูจน์ให้เห็นว่าราคาแห่งมูลประกันภัยที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญาดังกล่าวมีจำนวนสูงกว่าที่เป็นจริงมาก และผู้รับประกันภัยต้องส่งคืนจำนวนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยตามส่วนพร้อมดอกเบี้ย

2.4) การโอนวัตถุที่เอาประกันภัย

การโอนวัตถุที่เอาประกันภัยแยกพิจารณาตามกฎหมายได้เป็น 2 ลักษณะดังนี้

(1) การโอนโดยพินัยกรรมและโดยผลแห่งกฎหมาย ซึ่งเป็นการโอนที่กฎหมายระบุให้สิทธิที่มีอยู่ในสัญญาประกันภัยถูกโอนตามไปด้วยโดยไม่จำเป็นต้องมีการบอกกล่าวการโอน

(2) การโอนวัตถุที่เอาประกันภัยโดยสัญญา ซึ่งการโอนในลักษณะนี้ เมื่อผู้เอาประกันภัยได้โอนวัตถุที่เอาประกันภัยให้แก่บุคคลใดแล้วต้องบอกกล่าวให้ผู้รับประกันภัยทราบในฐานะคู่สัญญา ซึ่งจะเป็นการบอกกล่าวโดยวาจาหรือหนังสือก็ได้

2.5) คู่สัญญาประกันภัยล้มละลาย

ในระหว่างอายุสัญญาประกันภัยนั้น ถ้าคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย กฎหมายได้กำหนดให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิดังนี้

(1) เรียกให้หาประกันอันสมควรให้แก่ตนก็ได้ โดยการหาหลักประกันซึ่งอาจจะเป็นบุคคลหรือองค์กรที่เชื่อถือได้มารับรองว่าจะชำระค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเบี้ยประกันภัยแทนผู้ล้มละลาย

(2) บอกเลิกสัญญาโดยแสดงเจตนาไปยังฝ่ายล้มละลาย และเมื่อได้ใช้สิทธิเลิกสัญญาแล้ว กฎหมายบัญญัติให้คู่กรณีกลับคืนสู่สภาพเดิมคือต้องส่งเบี้ยประกันภัยคืนพร้อมทั้งดอกเบี้ยคิดตั้งแต่เวลาที่ได้รับเบี้ยประกันภัยไว้ และมีข้อน่าสังเกต

อยู่ประการหนึ่งว่า ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยล้มละลาย ผู้รับประกันภัยจะใช้สิทธิเลิกสัญญาทันทีไม่ได้ ต้องรอให้ระยะเวลาคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัยอันมีอายุตามจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ส่งไปแล้วสิ้นสุดลงเสียก่อนจึงจะเลิกสัญญาได้ [3]

2.6) สิทธิและหน้าที่ของผู้รับประกันภัย

กฎหมายได้กำหนดให้ผู้รับประกันภัยมีสิทธิและหน้าที่ดังนี้

(1) ต้องส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยที่มีเนื้อความต้องตามสัญญาให้แก่ผู้เอาประกันภัยฉบับหนึ่ง

(2) ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เอาประกันภัยในกรณีดังต่อไปนี้

(2.1) เพื่อจำนวนวินาศภัยอันแท้จริง

- ในกรณีที่มีการทำสัญญาประกันภัยเต็มราคาทรัพย์สิน เมื่อวันเกิดวินาศภัยขึ้นผู้รับประกันภัยต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงแต่ไม่เกินวงเงินเอาประกันภัย โดยการตีราคาค่าความเสียหายจะกระทำในสถานที่และในเวลาที่เหตุวินาศภัยได้เกิดขึ้น

- ในกรณีที่มีการทำสัญญาประกันภัยไม่เต็มราคาทรัพย์สิน ผู้รับประกันภัยมักจะกำหนดเงื่อนไขการคิดค่าสินไหมทดแทนไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยเรียกว่า "AVERAGE CLAUSE" ซึ่งมักจะกำหนดว่า "ถ้าวัตถุที่เอาประกันภัยเสียหายแต่บางส่วน และจำนวนที่เอาประกันภัยไม่เท่าราคาจริงของทรัพย์สินทั้งหมดแล้วให้ถือว่าราคาส่วนที่เกินนั้นผู้เอาประกันภัยเป็นผู้รับประกันภัยด้วยตนเอง" [4]

(2.2) เพื่อความบุบสลายอันเกิดแก่ทรัพย์สินที่เอาประกันภัย โดยมีสาเหตุมาจากการกระทำอันสมควรของผู้เอาประกันภัยในอันที่จะป้องกันภัยหรือลดความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สินนั้น

(2.3) เพื่อบรรดาค่าใช้จ่ายที่ผู้เอาประกันภัยได้ก่อขึ้นโดยเหตุผลอันสมควรในอันที่จะรักษาทรัพย์สินที่เอาประกันภัย มิให้ได้รับความเสียหาย

(3) ต้องเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการตีราคาวินาศภัยที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่เอาประกันภัย

(4) ไม่ต้องรับผิดต่อวินาศภัยที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่เอาประกันภัยในกรณีต่อไปนี้

(4.1) เมื่อวินาศภัยเกิดขึ้นจากความทุจริตหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ กล่าวคือ หากผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ได้ใช้ความระมัดระวังดังเช่นวิญญูชนพึงกระทำแล้ววินาศภัยดังกล่าวจะไม่เกิดขึ้น

(4.2) เมื่อสัญญาประกันภัยได้ระบุถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ผู้เอาประกันภัยต้องกระทำ และวินาศภัยที่เกิดขึ้นนั้นมีสาเหตุมาจากการละเว้นไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาของผู้เอาประกันภัย

(4.3) เมื่อวินาศภัยที่เกิดขึ้นเป็นผลโดยตรงจากความไม่สมประกอบในเนื้อแห่งวัตถุที่เอาประกันภัย

(5) การเข้ารับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยและของผู้รับประโยชน์นั้นสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

(5.1) ในกรณีที่วินาศภัยนั้นเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลภายนอก และผู้รับประกันภัยได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์แล้ว กฎหมายจึงให้สิทธิแก่ผู้รับประกันภัยในอันที่จะเข้าสวมสิทธิของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์เพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอกในจำนวนเท่ากับที่ได้ชดใช้ให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์เท่านั้น

(5.2) ในกรณีที่ผู้รับประกันภัยได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ไปเพียงบางส่วน ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ก็ยังคงมีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายส่วนที่ขาดไปจากบุคคลภายนอกได้ ดังนั้นกฎหมายจึงได้กำหนดห้ามมิให้ผู้รับประกันภัยเข้ารับช่วงสิทธิในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน โดยทำให้เสื่อมเสียสิทธิของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ในการเรียกร้องค่าความเสียหายส่วนที่ขาดจากบุคคลภายนอก

2.7) การแจ้งเหตุแห่งวินาศภัย

ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์มีหน้าที่ต้องแจ้งให้ผู้รับประกันภัยทราบถึงวินาศภัยที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่เอาประกันภัยโดยมิชักช้า ทั้งนี้เพื่อให้โอกาสแก่ผู้รับประกันภัยได้ตรวจสอบความเสียหายที่เกิดขึ้นซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญในการตีราคาวินาศภัยได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับความเป็นจริง

2.8) อายุความ

การฟ้องคดีเพื่อการเรียกให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้น กฎหมายห้ามมิให้กระทำเมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่เกิดวินาศภัย ส่วนการฟ้องคดีเพื่อการเรียกให้ใช้หรือให้คืนเบี้ยประกันภัยนั้น กฎหมายห้ามมิให้กระทำได้เมื่อพ้นเวลาสองปีนับแต่วันซึ่งสิทธิที่จะเรียกร้องดังกล่าวถึงกำหนด

<u>ส่วนที่ 2</u> วิธีเฉพาะการประกันภัยในการรับขน

1) สัญญาประกันภัยในการรับขน

สัญญาประกันภัยในการรับขนจะให้ความคุ้มครองแก่วินาศภัยต่าง ๆ ที่เกิดแก่สิ่งของที่ขนส่งในระหว่างการขนส่งโดยเริ่มตั้งแต่ผู้ขนส่งได้รับสิ่งของไป ณ สถานที่ต้นทาง จนเมื่อได้มีการส่งมอบสิ่งของนั้นให้แก่ผู้รับตราส่ง ซึ่งหมายถึงผู้รับสิ่งของ ณ สถานที่ปลายทาง ส่วนจำนวนค่าสินไหมทดแทนตามสัญญานั้นจะคำนวณจากราคาของสิ่งของ ณ สถานที่ปลายทาง

2) มูลประกันภัย

การกำหนดมูลประกันภัยของสัญญาประกันภัยในการรับขนนั้น กฎหมายกำหนดให้รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

(1) ราคาของสิ่งของที่เอาประกันภัย ณ สถานที่และเวลาที่ส่งมอบให้แก่ผู้ขนส่ง

(2) ค่าระวางการขนส่งจนถึงสถานที่ที่ส่งมอบสิ่งของนั้นแก่ผู้รับตราส่งที่ปลายทาง

(3) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการขนส่งสิ่งของนั้น

(4) กำไรที่พึงจะได้รับในเวลาเมื่อมีการส่งมอบสิ่งของนั้น ซึ่งในกรณีของกำไรนี้ต้องมีการตกลงกันไว้อย่างชัดเจน

3) ความปลอดภัยของวัตถุที่เอาประกันภัย

ในระหว่างการขนส่งนั้น ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงเส้นทางหรือวิธีการขนส่งอันเนื่องมาจากความจำเป็นเพื่อความปลอดภัยของสิ่งของที่เอาประกันภัยจนถึงสถานที่รับมอบสิ่งของ ณ ปลายทางนั้น ย่อมไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อความสมบูรณ์ของสัญญาประกันภัยในการรับขนดังกล่าว เว้นแต่จะได้ระบุไว้ในสัญญาเป็นอย่างอื่น

4) กรมธรรม์ประกันภัย

กรมธรรม์ประกันภัยในการรับขนนั้น ต้องมีข้อความระบุเพิ่มเติมจากกรมธรรม์ประกันภัย (วินาศภัย) ในหมวด 1 ข้อ 2.4) ดังนี้

(1) เส้นทางและวิธีการขนส่ง

(2) ชื่อและยี่ห้อของผู้ขนส่ง

(3) สถานที่ซึ่งกำหนดไว้เป็นที่รับและส่งมอบสิ่งของ

(4) กำหนดระยะเวลาขนส่งตามแต่มี

<u>ส่วนที่ 3</u> ประกันภัยค้ำจุน

1) ความหมาย

การประกันภัยค้ำจุน คือการที่ผู้รับประกันภัยได้ตกลงไว้ต่อผู้เอาประกันภัยว่าจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัยเพื่อวินาศภัยที่ได้เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอก ซึ่งผู้เอาประกันภัยต้องเป็นผู้รับผิดชอบทั้งในเรื่องของความเสียหายแก่ทรัพย์สิน ชีวิต และร่างกาย ทั้งนี้จะเป็นการชดใช้ให้ไม่เกินวงเงินเอาประกันภัยตามสัญญา ฉะนั้นในคดีระหว่างบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายและผู้รับประกันภัยนั้น กฎหมายกำหนดให้ผู้ได้รับความเสียหายเรียกตัวผู้เอาประกันภัยเข้ามาสู่คดีด้วย เพื่อการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้คุ้มความเสียหายที่เกิดขึ้น

2) หลักการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

ในกรณีที่ผู้รับประกันภัยได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายโดยคำพิพากษานั้น หากการชดใช้ดังกล่าวนี้ยังไม่คุ้มวินาศภัยที่เกิดขึ้นกฎหมายกำหนดให้ผู้ได้รับความเสียหายสามารถเรียกร้องจำนวนที่ยังขาดอยู่จากผู้เอาประกันภัยได้ เว้นแต่ผู้ได้รับความเสียหายละเลยไม่เรียกตัวผู้เอาประกันภัยเข้าสู่คดีตามที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ 1)

<u>หมวด 3</u> การประกันชีวิต

1) ความหมายของสัญญาประกันชีวิต

สัญญาประกันชีวิต หมายถึง สัญญาประกันภัยที่ได้ระบุเงื่อนไขของการชดใช้เงินของผู้รับประกันภัยโดยอาศัย

(1) ความทรงชีพของผู้ถูกเอาประกันชีวิต กล่าวคือเป็นสัญญาแบบที่ผู้ถูกเอาประกันชีวิตต้องมีอายุอยู่จนถึงกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญา บริษัทประกันชีวิตจึงจะใช้เงินจำนวนหนึ่งตามที่ได้กำหนดไว้แน่นอนให้ ทั้งนี้โดยมีผู้เอาประกันภัยเป็นผู้ส่งเบี้ยประกันภัยเป็นระยะเวลา เช่นรายเดือนหรือรายปี

(2) การมรณะของผู้ถูกเอาประกันชีวิต กล่าวคือ เป็นสัญญาแบบที่ผู้ถูกเอาประกันชีวิตต้องเสียชีวิต จึงจะใช้เงินจำนวนหนึ่งตามที่ได้กำหนดไว้แน่นอนให้ ทั้งนี้โดยมีผู้เอาประกันภัยเป็นผู้ส่งเบี้ยประกันภัยเป็นระยะเวลาเช่นเดียวกับข้อ (1)

2) การชดใช้เงินตามสัญญา

จำนวนเงินที่ผู้รับประกันภัยจะต้องใช้ให้ตามสัญญาที่ได้กล่าวไว้ในข้อ 1) นั้น ผู้รับประกันภัยจะจ่ายให้เป็นจำนวนเดียวหรือจะจ่ายเป็นเงินรายปีก็ได้ทั้งนี้แล้วแต่จะได้ตกลงกันไว้ในสัญญา

3) การโอนประโยชน์แห่งสัญญา

ในการทำสัญญาประกันชีวิตนั้น ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประโยชน์อาจมิใช่บุคคลเดียวกัน อย่างไรก็ตามผู้เอาประกันภัยมีสิทธิที่จะโอนประโยชน์แห่งสัญญานั้นให้กับบุคคลอีกคนหนึ่งก็ได้ เว้นแต่ว่าถ้าผู้เอาประกันภัยได้ส่งมอบกรมธรรม์ประกันชีวิตนั้นให้แก่ผู้รับประโยชน์ไปแล้ว และผู้รับประโยชน์ได้ทำหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้รับประกันภัยแล้วว่าตนประสงค์จะถือเอาประโยชน์แห่งสัญญานั้น

4) การบอกล้างสัญญาประกันชีวิตซึ่งเป็นโมฆียะกรรม

การบอกล้างสัญญาประกันชีวิตซึ่งเป็นโมฆียะกรรมตามที่นักศึกษาได้ศึกษาแล้วในหมวด 1 ข้อ 2.3) กฎหมายระบุให้ผู้รับประกันภัยต้องคืนค่าไถ่ถอนกรมธรรม์ประกันชีวิต ซึ่งหมายถึงจำนวนเงินที่ปรากฏเป็นมูลค่าของกรมธรรม์ในขณะนั้นโดยปกติจะน้อยกว่าจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้ส่งไปแล้วให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือทายาทของผู้นั้น

5) การแถลงอายุของผู้เอาประกันภัยคลาดเคลื่อน

ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยได้แถลงอายุของตนคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เป็นเหตุให้ผู้รับประกันภัยได้กำหนดจำนวนเบี้ยประกันภัยต่ำกว่าที่ควรจะเป็นกฎหมายกำหนดให้ลดจำนวนเงินอันผู้รับประกันภัยจะพึงต้องใช้นั้นลงตามส่วนด้วย และ

ถ้าปรากฏว่าอายุจริงของผู้เอาประกันภัยในขณะที่ทำสัญญาอยู่นอกจำกัดอัตราในทางการค้าโดยปกติของผู้รับประกันภัยแล้วให้ถือว่าสัญญานั้นเป็นโมฆียะ

ทั้งนี้เนื่องจากอายุของผู้เอาประกันภัยเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้รับประกันภัยใช้พิจารณากำหนดจำนวนเบี้ยประกันภัย กล่าวคือถ้าอายุมากความเสี่ยงก็มาก ฉะนั้นอัตราเบี้ยประกันภัยก็จะต้องกำหนดให้สูงเพื่อให้คุ้มความเสี่ยงภัยที่จะเกิดขึ้น และโดยทั่วไปผู้รับประกันภัยจะกำหนดอายุสูงสุดที่จะพิจารณารับประกันชีวิตไว้เพื่อมิให้เกิดความเสี่ยงมากเกินไป และถ้าผู้เอาประกันภัยมีอายุสูงเกินกว่าเกณฑ์ที่ผู้รับประกันภัยกำหนดก็จะปฏิเสธไม่รับประกันทันที ดังนั้นในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยแถลงอายุคลาดเคลื่อน โดยอายุจริงสูงกว่าเกณฑ์ดังกล่าวแม้จะโดยสุจริตก็ตาม กฎหมายกำหนดให้สัญญาเป็นโมฆียะ

6) การบอกเลิกสัญญาประกันชีวิต

ผู้เอาประกันภัยสามารถบอกเลิกสัญญาประกันชีวิตเมื่อใดก็ได้ด้วยการงดไม่ส่งเบี้ยประกันภัยต่อไป และถ้าได้ส่งเบี้ยประกันภัยมาแล้วอย่างน้อยสามปี กฎหมายกำหนดให้ผู้เอาประกันภัยมีสิทธิที่จะได้รับค่าเวรคืนกรมธรรม์ประกันชีวิตซึ่งหมายถึงมูลค่าของกรมธรรม์ในเวลานั้น หรือมีสิทธิรับกรมธรรม์ใช้เงินสำเร็จซึ่งหมายถึงกรมธรรม์ที่ผู้รับประกันภัยออกให้ใหม่หลังจากบอกเลิกสัญญาแล้ว โดยกรมธรรม์ใหม่นี้จะระบุจำนวนเงินชดใช้ให้เป็นสัดส่วนกับเบี้ยประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยได้ส่งไปแล้ว

7) หลักการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของผู้รับประกันภัย (บริษัทประกันชีวิต)

7.1) ผู้รับประกันภัยมีหน้าที่ต้องชดใช้จำนวนเงินให้แก่ทายาทหรือผู้รับประโยชน์เมื่อผู้เอาประกันภัยได้รับมรณภัยถึงแก่ชีวิต เว้นแต่

(1) ผู้เอาประกันภัยได้กระทำอัตวินิบาตด้วยใจสมัครภายในปีหนึ่งนับแต่วันทำสัญญา หรือ

(2) ผู้เอาประกันภัยนั้นถูกผู้รับประโยชน์ฆ่าตายโดยเจตนา ซึ่งในกรณีนี้ผู้รับประกันภัยจะต้องใช้เงินค่าไถ่ถอนกรมธรรม์ให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือให้แก่ทายาทของผู้นั้น

7.2) ถ้ามรณภัยเกิดขึ้นเพราะความผิดของบุคคลภายนอก และเมื่อผู้รับประกันภัยได้ชดใช้เงินให้กับทายาทแล้วไม่มีสิทธิเข้ารับช่วงสิทธิเพื่อการเรียกค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอกนั้นได้ ส่วนทายาทของผู้เอาประกันภัยมีสิทธิเรียกร้องเอาได้ทั้งจากผู้รับประกันภัยและจากบุคคลภายนอกผู้ละเมิด

8) ลักษณะของสัญญาประกันชีวิต

8.1) สัญญาประกันชีวิตที่ผู้เอาประกันภัยมิได้เจาะจงระบุตัวผู้รับประโยชน์ไว้ ถ้าผู้เอาประกันภัยได้ทำประกันชีวิตไว้โดยกำหนดว่า เมื่อตนถึงซึ่งมรณะให้ใช้เงินแก่ทายาททั้งหลายของตนโดยมิได้เจาะจงระบุชื่อผู้หนึ่งผู้ใดไว้ จำนวนเงินอันจะพึงใช้นั้นกฎหมายกำหนดให้นำเข้าเป็นสินทรัพย์ส่วนหนึ่งแห่งกองมรดกของผู้เอาประกันภัย ซึ่งเจ้าหนี้จะเอาใช้หนี้ได้เพราะถือเป็นเจ้าหนี้ของกองมรดกจึงมีสิทธิเรียกชำระหนี้จากกองมรดกได้

8.2) สัญญาประกันชีวิตที่ผู้เอาประกันภัยได้เจาะจงระบุตัวผู้รับประโยชน์ไว้ ถ้าผู้เอาประกันภัยได้ทำประกันชีวิตโดยกำหนดว่าให้ใช้เงินแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง กฎหมายกำหนดให้นำเงินเฉพาะส่วนที่เป็นเบี้ยประกันภัยซึ่งผู้เอาประกันภัยได้ส่งไปแล้วเท่านั้นเข้าเป็นสินทรัพย์ส่วนหนึ่งแห่งกองมรดกของผู้เอาประกันภัยอันเจ้าหนี้สามารถจะเอาใช้หนี้ได้

2. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535

เนื่องด้วยปรากฏว่าอุบัติเหตุอันเกิดจากรถได้เพิ่มจำนวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวนมาก บางรายก็ได้รับความเสียหายเกินกว่าที่ควรจะเป็น ทั้งนี้เนื่องจากมิได้รับการช่วยเหลือในการนำส่งโรงพยาบาลหรือรับการรักษาในทันทีจากผู้ก่อเหตุหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อีกทั้งผู้ประสบภัยดังกล่าวบางส่วนมิได้รับการชดใช้ค่าเสียหายหรือได้รับการชดใช้ค่าเสียหายไม่คุ้มกับความเสียหายจริงที่เกิดขึ้น และหากผู้ประสบภัยจะใช้สิทธิทางแพ่งเรียกร้องค่าเสียหายก็ต้องใช้เวลาในการดำเนินคดียาวนาน ส่งผลให้ประชาชนผู้ประสบภัยได้รับความเดือดร้อนมาก ดังนั้นรัฐจึงได้ออกกฎหมายว่าด้วยความคุ้มครองผู้ประสบภัยทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกรถให้ได้รับการชดใช้ค่า

เสียหายเบื้องต้นที่แน่นอนและทันท่วงที โดยการบังคับให้เจ้าของรถทุกคนต้องเอาประกันภัยตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535

บทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 สามารถแยกพิจารณาได้เป็น 4 หมวด ได้แก่

หมวด 1 การประกันความเสียหาย
หมวด 2 ค่าเสียหายเบื้องต้น
หมวด 3 กองทุนทดแทนผู้ประสบภัย
หมวด 4 บทกำหนดโทษ

ทั้งนี้มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

เพื่อความสะดวกต่อการศึกษาในรายละเอียดของ พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 จึงขอให้บทนิยามของคำบางคำ ได้แก่

"เจ้าของรถ" หมายถึง ผู้ซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในรถหรือผู้มีสิทธิครอบครองรถตามสัญญาเช่าซื้อ และหมายความรวมถึงผู้นำรถที่จดทะเบียนในต่างประเทศเข้ามาใช้ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวด้วย

"ผู้ประสบภัย" หมายถึง ผู้ซึ่งได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยเนื่องจากรถที่ใช้หรืออยู่ในทางหรือเนื่องจากสิ่งที่บรรทุกหรือติดตั้งในรถนั้น และหมายความรวมถึงทายาทโดยธรรมของผู้ประสบภัยซึ่งถึงแก่ความตายด้วย

"ความเสียหาย" หมายถึง ความเสียหายต่อชีวิต ร่ายกาย หรืออนามัยอันเกิดจากรถ

"บริษัท" หมายถึง บริษัทตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัยที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการประเภทประกันภัยรถ

"ค่าเสียหายเบื้องต้น" ในกรณีความเสียหายต่อร่างกายหมายถึง ค่ารักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของผู้ประสบภัย และในกรณีความเสียหายต่อชีวิต หมายถึง ค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการศพผู้ประสบภัยซึ่งถึงแก่ความตาย

"เครื่องหมาย" หมายถึง เครื่องหมายแสดงว่ามีการประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยจากรถตาม พ.ร.บ. นี้

"นายทะเบียน" หมายถึง อธิบดีกรมการประกันภัยหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมการประกันภัยมอบหมายโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

"กองทุน" หมายถึง กองทุนทดแทนผู้ประสบภัย

"รัฐมนตรี" หมายถึง รัฐมนตรีผู้รักษาการตาม พ.ร.บ. นี้

<u>หมวด 1</u> การประกันความเสียหาย

1) ใครคือผู้ที่ต้องทำประกันความเสียหาย

เจ้าของรถซึ่งใช้รถหรือมีรถไว้เพื่อใช้ รวมทั้งเจ้าของรถที่จดทะเบียนในต่างประเทศและนำเข้ามาใช้ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวโดยไม่มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ต้องจัดให้มีการประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยโดยประกันภัยไว้กับบริษัท ซึ่งบริษัทต้องรับประกันตามกฎหมายโดยมีการระบุจำนวนเงินเอาประกันภัยตามชนิด ประเภท และขนาดของรถไม่น้อยกว่าจำนวนเงินที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

สำหรับความเสียหายที่ได้รับความคุ้มครองตาม พ.ร.บ. นี้ได้แก่

(1) ผู้ประสบภัยที่เป็นบุคคลภายนอกหรือผู้เอาประกันภัยหรือบุคคลในครอบครัวที่เป็นผู้โดยสารจะได้รับการชดใช้ค่าเสียหายในจำนวนเงินคุ้มครองสูงสุดไม่เกินห้าหมื่นบาทต่อผู้ประสบภัย 1 คน โดยค่าเสียหายที่ได้รับการชดใช้นี้แยกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน ส่วนแรกเป็นค่าเสียหายเบื้องต้นซึ่งผู้ประสบภัยจะได้รับภายใน 7 วันนับแต่วันร้องขอต่อบริษัทโดยไม่ต้องรอการพิสูจน์ความถูกผิด ทั้งนี้เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนในขั้นต้น และส่วนที่สองเป็นส่วนที่เกินกว่าค่าเสียหายเบื้องต้นที่ผู้ประสบภัยจะได้รับหลังจากมีการพิสูจน์ความถูกผิดแล้ว

(2) ผู้ประสบภัยที่เป็นผู้ขับขี่รถและเป็นฝ่ายต้องรับผิดตามกฎหมายจะได้รับการชดใช้ค่าเสียหายเฉพาะในส่วนของค่าเสียหายเบื้องต้นเท่านั้น โดยแยกเป็นค่ารักษาพยาบาลไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทต่อคน และในกรณีถึงแก่ความตายจะได้รับค่าปลงศพอีกหนึ่งหมื่นบาท

ทั้งนี้ บริษัทจะจ่ายเงินคุ้มครองสูงสุดไม่เกิน 5 ล้านบาทต่อครั้งสำหรับรถทั่วไป และไม่เกิน 10 ล้านบาทต่อครั้งสำหรับรถโดยสาร

2) รถที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องทำประกันความเสียหาย

(1) รถสำหรับเฉพาะองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท และรถสำหรับผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(2) รถของสำนักพระราชวังที่จดทะเบียนและมีเครื่องหมายตามระเบียบที่เลขาธิการพระราชวังกำหนด

(3) รถของกระทรวง ทบวง กรม เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และราชการส่วนท้องถิ่นที่เรียกชื่ออย่างอื่นและรถยนต์ทหารตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ทหาร

(4) รถอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

3) เครื่องหมายแสดงว่ามีการประกันความเสียหาย

(1) ให้นายทะเบียนจัดทำเครื่องหมายส่งให้บริษัท เพื่อส่งมอบให้แก่เจ้าของรถที่ได้จัดให้มีการประกันความเสียหายกับบริษัท

(2) เจ้าของรถต้องติดเครื่องหมายไว้ที่รถเพื่อแสดงว่าได้ปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว

(3) ในกรณีที่บริษัทหรือเจ้าของรถบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยก่อนครบกำหนดความคุ้มครองไม่ว่าด้วยเหตุใด บริษัทต้องแจ้งการบอกเลิกนั้นให้นายทะเบียนทราบ และเจ้าของรถต้องส่งคืนเครื่องหมายให้แก่นายทะเบียนหรือทำให้เครื่องหมายนั้นใช้ต่อไปไม่ได้

4) ความรับผิดชอบของบริษัท

(1) บริษัทจะยกข้อความในกรมธรรม์ประกันภัยหรือเอกสารประกอบหรือแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งมีข้อความระบุถึงความรับผิดของบริษัทแตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ในบทแห่ง พ.ร.บ. นี้ เป็นข้อต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิดต่อผู้ประสบภัยในการชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้นมิได้

(2) บริษัทจะยกเอาเหตุแห่งความไม่สมบูรณ์หรือการฝ่าฝืนเงื่อนไขของกรมธรรม์ประกันภัยระหว่างบริษัทกับเจ้าของรถ หรือการได้บอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยกับเจ้าของรถ หรือความทุจริต หรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้เอาประกันภัย เพื่อปฏิเสธความรับผิดต่อผู้ประสบภัยในการชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้นมิได้ เว้นแต่บริษัทได้มีหนังสือแจ้งการบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยให้เจ้าของรถและนายทะเบียน

ทราบล่วงหน้า และการบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยจะมีผลเมื่อครบกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่บริษัทได้มีหนังสือแจ้งการเลิกกรมธรรม์ประกันภัยไปยังผู้เอาประกันภัยตามภูมิลำเนาที่ทราบครั้งสุดท้ายโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

5) การโอนสิทธิการประกันภัย

ในกรณีที่รถซึ่งเจ้าของรถได้เอาประกันภัยไว้กับบริษัทได้โอนไปยังบุคคลอื่นโดยผลของกฎหมายว่าด้วยมรดกหรือโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ให้ผู้ได้มาซึ่งรถดังกล่าวมีฐานะเสมือนเป็นผู้เอาประกันภัยตามกรมธรรม์ประกันภัยนั้น และบริษัทต้องรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าวต่อไปตลอดอายุกรมธรรม์ประกันภัยที่ยังเหลืออยู่

6) การตรวจสอบการได้จัดให้มีการประกันความเสียหาย

ในการรับจดทะเบียนรถยนต์ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์และกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก ให้นายทะเบียนตามกฎหมายดังกล่าวตรวจสอบการได้จัดให้มีประกันความเสียหายตาม พ.ร.บ. นี้ก่อนจะรับจดทะเบียนด้วย

<u>หมวด 2</u> ค่าเสียหายเบื้องต้น

1) การขอรับค่าเสียหายเบื้องต้น

(1) ให้บริษัทจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัยเมื่อได้รับคำร้องขอจากผู้ประสบภัย โดยการร้องขอรับค่าเสียหายและการจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) ในกรณีที่บริษัทไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นหรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวนที่ต้องจ่าย ให้ผู้ประสบภัยแจ้งเหตุดังกล่าวต่อสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(3) การได้รับชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้น ไม่ตัดสิทธิผู้ประสบภัยที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2) เหตุในการจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นจากเงินกองทุน

(1) เจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายมิได้จัดให้มีการประกันความเสียหาย และไม่ยอมจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัย หรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวน

(2) ขณะเกิดเหตุรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายมิได้อยู่ในความครอบครองของเจ้าของรถเพราะเหตุที่รถนั้นได้ถูกยักยอก ฉ้อโกง กรรโชก ลักทรัพย์ รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ และเจ้าของรถได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนแล้ว

(3) ไม่มีผู้แสดงตนเป็นเจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และรถนั้นไม่มีการประกันภัยกับบริษัท

(4) มีความเสียหายจากรถเกิดแก่ผู้ประสบภัยแต่ไม่อาจทราบได้ว่ารถคันใดก่อให้เกิดความเสียหาย

(5) บริษัทไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยหรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวน

(6) ความเสียหายที่เกิดแก่ผู้ประสบภัยอันเกิดจากรถที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องจัดให้มีการประกันความเสียหายตามข้อ 2) ในหมวด 1

3) หลักเกณฑ์ในการจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้น

(1) ในกรณีที่รถตั้งแต่สองคันขึ้นไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประสบภัยซึ่งอยู่ในรถ ให้บริษัทที่รับประกันภัยรถแต่ละคันจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยซึ่งอยู่ในรถคันที่เอาประกันภัยไว้กับบริษัท แต่ถ้าผู้ประสบภัยมิใช่เป็นผู้ซึ่งอยู่ในรถ ให้บริษัทดังกล่าวร่วมกันจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยทุกคนโดยเฉลี่ยจ่ายในอัตราส่วนที่เท่ากัน

(2) ให้บริษัทหรือสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยให้เสร็จสิ้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ทั้งนี้โดยไม่ต้องรอการพิสูจน์ความรับผิด โดยการขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นตาม พ.ร.บ. นี้ ผู้ประสบภัยต้องร้องขอภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่มีความเสียหายเกิดขึ้น และให้ถือว่าค่าเสียหายเบื้องต้นเป็นส่วนหนึ่งของเงินค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(3) ในกรณีที่เจ้าของรถหรือบริษัทไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยหรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไม่ครบจำนวน และสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไปนั้น ให้นายทะเบียนมีคำสั่งเรียกเงินตามจำนวนที่ได้จ่ายไปนั้นคืนจากเจ้าของรถหรือบริษัทแล้วแต่กรณี และ

เจ้าของรถหรือบริษัทจะต้องจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละยี่สิบของจำนวนค่าเสียหายเบื้องต้นที่จ่ายจากกองทุนส่งเข้าสมทบกองทุนอีกต่างหาก ทั้งนี้ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง

(4) ให้นายทะเบียนมีอำนาจยึดรถคันที่ก่อให้เกิดความเสียหายซึ่งเจ้าของรถนั้นมิได้จัดให้มีการประกันความเสียหาย หรือขณะเกิดอุบัติเหตุไม่มีผู้แสดงความเป็นเจ้าของรถและรถนั้นไม่มีประกันภัยไว้กับบริษัทประกันภัย จนกว่าเจ้าของรถจะได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยจนครบจำนวน หรือจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นคืนกองทุนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งจากนายทะเบียน

(5) ให้นายทะเบียนมีอำนาจขายทอดตลาดรถที่ยึดมาได้ โดยวิธีการยึดรถและการขายทอดตลาดรถให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม สำหรับเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดรถให้หักเป็นค่าใช้จ่ายในการยึดและการขายทอดตลาด และจ่ายเป็นค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยหรือจ่ายคืนให้แก่กองทุนแล้วแต่กรณี ถ้ามีเงินเหลือเท่าใดให้คืนแก่เจ้าของรถ ในกรณีที่ไม่มีผู้แสดงตนเป็นเจ้าของรถให้กรมการประกันภัยเก็บรักษาเงินนั้นไว้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และถ้าเจ้าของรถไม่เรียกเงินนั้นคืนภายในห้าปีนับจากวันที่ขายทอดตลาดให้เงินนั้นตกเป็นของกองทุน

(6) ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลภายนอกหรือเกิดขึ้นเพราะความจงใจหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าของรถ ผู้ขับขี่รถ ผู้ซึ่งอยู่ในรถหรือผู้ประสบภัย ให้บริษัทหรือสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยที่ได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยไปแล้วมีสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลดังกล่าว หรือมีสิทธิเรียกให้ผู้ประสบภัยคืนเงินค่าเสียหายเบื้องต้นได้ โดยการใช้สิทธินี้ต้องกระทำภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้จ่ายเงินค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยหรือภายในห้าปีนับแต่วันรู้ตัวผู้ซึ่งต้องรับผิด

(7) ในกรณีที่นายทะเบียนได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยสำหรับความเสียหายที่เกิดจากรถที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องจัดให้มีการประกันความเสียหายตามข้อ 2) ในหมวด 1 ให้หน่วยงานต้นสังกัดส่งเงินตามจำนวนที่ได้จ่ายจากเงินกองทุนคืนให้แก่กองทุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

ตารางแสดงจำนวนความคุ้มครอง

ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535

ผู้ประสบภัย	จำนวนเงินคุ้มครอง (ต่อหนึ่งคน)								
	ค่าเสียหายเบื้องต้น (บาท)			ค่าเสียหายส่วนที่เกินค่าเสียหายเบื้องต้น (บาท)			จำนวนเงินคุ้มครองสูงสุด (บาท)		
บุคคลภายนอก	บาดเจ็บได้รับตามที่จ่ายจริงไม่เกิน 10,000	เสียชีวิตได้รับ 10,000	บาดเจ็บแล้วเสียชีวิตได้รับรวมไม่เกิน 20,000	บาดเจ็บได้รับตามที่จ่ายจริงไม่เกิน 40,000	เสียชีวิตได้รับ 40,000	บาดเจ็บแล้วเสียชีวิตได้รับรวมไม่เกิน 30,000	บาดเจ็บได้รับตามที่จ่ายจริงไม่เกิน 50,000	เสียชีวิตได้รับ 50,000	บาดเจ็บแล้วเสียชีวิตได้รับรวมไม่เกิน 50,000
ผู้เอาประกันภัยและบุคคลในครอบครัวที่เป็นผู้โดยสาร	"	"	"	"	"	"	"	"	"
ผู้ขับขี่รถฝ่ายที่ต้องรับผิด	"	"	"	ไม่คุ้มครอง	ไม่คุ้มครอง	ไม่คุ้มครอง	บาดเจ็บได้รับตามที่จ่ายจริงไม่เกิน 10,000	เสียชีวิตได้รับ 10,000	บาดเจ็บแล้วเสียชีวิตได้รับรวมไม่เกิน 20,000

หมายเหตุ : 1. บริษัทประกันภัยจะจ่ายเงินคุ้มครองสูงสุดไม่เกิน 5 ล้านบาทต่อครั้งสำหรับรถทั่วไปและไม่เกิน 10 ล้านบาทต่อครั้งสำหรับรถโดยสาร

2. ในกรณีไม่มีผู้ใดรับผิดตามกฎหมายนั้น จะได้รับการจ่ายค่าสินไหมทดแทนเฉพาะค่าเสียหายเบื้องต้นเท่านั้น

ที่มา : ดัดแปลงจากเอกสารประกอบการสอนวิชา IN 308 (การประกันภัยรถยนต์) คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ของอาจารย์ทินวัฒน์ ศุภผลศิริ

<u>หมวด 3</u> กองทุนทดแทนผู้ประสบภัย

1) ที่มาของเงินกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย

ให้จัดตั้งกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยขึ้น เพื่อเป็นทุนสำหรับจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยและเป็นค่าใช้จ่ายอื่นในการดำเนินการตาม พ.ร.บ. นี้ โดยกองทุนประกอบด้วย

(1) เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้

(2) เงินที่บริษัทจ่ายสมทบตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 4) ของหมวด 3 นี้

(3) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(4) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาตามข้อ 3) ในหมวด 2 หัวข้อย่อยที่ (4) (5) (6) และ (7)

(5) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้

(6) ดอกผลของเงินกองทุน

(7) เงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินที่ได้มาตามข้อ (4) และ (5)

(8) เงินรายได้อื่น ๆ

2) หน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานของกองทุน

ให้มีสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยขึ้นในกรมการประกันภัย เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับกองทุน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

3) การจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นจากกองทุน

เมื่อมีกรณีเกิดขึ้นตาม ข้อ 2) ในหมวด 2 และผู้ประสบภัยไม่อาจขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นจากเจ้าของรถที่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือบริษัทได้ ให้สำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยโดยให้ผู้ประสบภัยนำหลักฐานสำเนาบันทึกประจำวันในคดีของพนักงานสอบสวนมาแสดงพร้อมกับการยื่นคำขอ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

4) การจ่ายเงินสมทบให้แก่กองทุน

ให้บริษัทจ่ายเงินสมทบให้แก่กองทุนเป็นรายปีในอัตราไม่เกินร้อยละสองของเบี้ยประกันภัยที่ได้รับจากผู้เอาประกันภัยในแต่ละปี เงินสมทบที่บริษัทจ่ายนั้นให้นำไปหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากรได้

<u>หมวด 4</u> การกำหนดโทษ

1) กรณีไม่จัดให้มีการประกันความเสียหาย

เจ้าของรถผู้ใดไม่จัดให้มีการประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัย มีโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงห้าหมื่นบาท

2) กรณีไม่รับประกันตาม พ.ร.บ. นี้

บริษัทประกันภัย (วินาศภัย) ใดปฏิเสธการรับประกันภัยตาม พ.ร.บ. นี้ มีโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงห้าแสนบาท

3) การใช้รถที่ไม่มีการประกันภัยตาม พ.ร.บ. นี้

ผู้ใดใช้รถที่มิได้จัดให้มีการประกันความเสียหายตาม พ.ร.บ. นี้ มีโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงห้าหมื่นบาท

4) เครื่องหมายแสดงว่ามีการประกันภัยตาม พ.ร.บ. นี้

(1) เจ้าของรถผู้ใดไม่ติดเครื่องหมายแสดงว่าได้จัดให้มีการประกันความเสียหายแก่ผู้ประสบภัยตาม พ.ร.บ. นี้ไว้ที่รถ มีโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

(2) ในกรณีที่บริษัทหรือเจ้าของรถบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยก่อนครบกำหนดความคุ้มครองแล้วไม่แจ้งการบอกเลิกพร้อมส่งคืนเครื่องหมายแก่นายทะเบียน มีโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

(3) ผู้ใดปลอมเครื่องหมายหรือติดเครื่องหมายปลอมกับรถคันหนึ่งคันใดมีโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

(4) เจ้าของรถผู้ใดติดหรือแสดงเครื่องหมายที่ต้องส่งคืนต่อนายทะเบียนเพราะการบอกเลิกกรมธรรม์ประกันภัยแล้ว มีโทษปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองหมื่นบาท

5) การจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้น

(1) บริษัทใดไม่จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัย และในกรณีที่กองทุนได้จ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยแทนบริษัท โดยบริษัทดังกล่าวไม่จ่ายคืนกองทุนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายนี้ มีโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงห้าหมื่นบาท

(2) ผู้ใดที่ยื่นคำขอรับชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้นโดยทุจริตหรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

6) การเปรียบเทียบปรับตาม พ.ร.บ. นี้

ให้นายทะเบียนมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้สำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว และเมื่อใดได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

สำหรับพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราช-บัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ในข้อ 3. และ 4.นั้น ได้กล่าวไว้โดยละเอียดแล้ว ในบทที่ 2 ในบทนี้จึงไม่ขอกล่าวซ้ำอีก

คำถามท้ายบท

1. อะไรคือเครื่องมือที่รัฐใช้ในการควบคุมดูแลธุรกิจประกันภัย
2. นายดำติดต่อขอทำประกันภัยรถยนต์แบบความคุ้มครองรวม (Comprehensive Cover) กับบริษัท ก. ด้วยวาจาทางโทรศัพท์ ต่อมาก่อนที่นายดำจะได้รับกรมธรรม์ประกันภัยจากบริษัทปรากฏรถยนต์คันดังกล่าวได้ถูกขโมยไป ในกรณีนี้ให้ท่านอธิบายว่าสัญญาประกันภัยที่เกิดขึ้นระหว่างนายดำกับบริษัท ก.นั้นมีผลบังคับใช้ทางกฎหมายหรือไม่อย่างไร และถ้ามีการฟ้องร้องคดีในชั้นศาล นายดำมีสิทธิที่จะชนะคดีหรือไม่ เพราะอะไร อธิบาย
3. นายแดงนำอาคารหลังหนึ่งไปทำประกันอัคคีภัยไว้กับบริษัท ข. โดยระบุเป็นบ้านพักอาศัย ผู้รับประกันภัยจึงคิดเบี้ยประกันภัยในอัตราปกติ หลังจากทำสัญญาแล้ว 2 เดือน นายแดงได้นำอาคารหลังดังกล่าวไปประกอบธุรกิจผลิตเทียนไข ต่อมาอีก 5 เดือน อาคารทั้งหลังได้ถูกไฟไหม้โดยมีสาเหตุมาจากความผิดพลาดในกระบวนการผลิตเทียนไข ดังนั้นผู้รับประกันภัยจะต้องชดใช้ค่าสินไหมให้กับนายแดงเต็มจำนวนวงเงินเอาประกันที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยหรือไม่ อย่างไร อธิบาย
4. จงอธิบายถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้รับประกันภัยมาโดยละเอียด
5. จงอธิบายถึงหลักเกณฑ์ในการจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535
6. นายเทียวนำบ้านหลังหนึ่งราคา 4.000.000 บาท ไปทำประกันอัคคีภัยไว้กับบริษัทประกันวินาศภัย 3 ราย โดยแยกจำนวนเงินเอาประกันภัยดังนี้

   บริษัท ก จำนวนเงินเอาประกัน 800,000 บาท

   บริษัท ข จำนวนเงินเอาประกัน 1,200,000 บาท

   บริษัท ค จำนวนเงินเอาประกัน 2,000,000 บาท

   ต่อมาเกิดเพลิงไหม้เสียหายบางส่วนประเมินได้ 2,400,000 บาท ถามว่าบริษัทประกันภัยทั้ง 3 ราย จะต้องต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความรับผิดชอบของตนเป็นจำนวนเท่าใด โดยแยกพิจารณาเป็น

5.1) กรณีประกันภัย 3 รายพร้อมกัน โดยในสัญญาระบุวันทำสัญญาเป็นวันเดียวกัน

5.2) กรณีประกันภัย 3 รายสืบเนื่องเป็นลำดับกันโดย

บริษัท ก เป็นลำดับแรก (1 มิ.ย. 39)

บริษัท ข เป็นลำดับที่สอง (5 มิ.ย. 39)

บริษัท ค เป็นลำดับที่สาม (10 มิ.ย. 39)

ให้ตอบโดยการพิจารณาตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 20 ว่าด้วยการประกันภัย

7. จากโจทย์ในข้อ 6 ถ้าพิจารณาตามเงื่อนไขการรับประกันภัยข้อ 9 ในกรมธรรม์ประกันภัยอัคคีภัยแล้ว ผลการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของแต่ละบริษัทจะเป็นอย่างไร อธิบาย

****

เชิงอรรถ

[1] สรพล สุขทรรศนีย์, กฎหมายลักษณะประกันภัย ศึกษาแบบเรียงมาตรา, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญชน , 2536) หน้า 61.

[2] ชาญ โปวานนท์, "การจัดการงานด้านการประกันอัคคีภัย" เอกสารการสอนชุดวิชาการประกันวินาศภัย 1 หน่วยที่ 1-7 , มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี, 2537, หน้า 177.

[3] สรพล สุขทรรศนีย์, กฎหมายลักษณะประกันภัย ศึกษาแบบเรียงมาตรา, หน้า 71.

[4] สรพล สุขทรรศนีย์, กฎหมายลักษณะประกันภัย ศึกษาแบบเรียงมาตรา, หน้า 71.